

На основу члана 23. став 7. и члана 25. став 3. Закона о метрологији ("Службени гласник РС", број 15/16),
Министар привреде доноси

Правилник о оверавању таксиметара

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 86/2023 од 11.10.2023. године, ступио је на снагу 19.10.2023, а примењује се од 1.1.2025.

Предмет

Члан 1.

Овим правилником ближе се прописују начин и услови периодичног и ванредног оверавања (у даљем тексту: оверавање) таксиметара уграђених у такси возила (у даљем тексту: таксиметри), захтеви које таксиметар мора да испуни при оверавању, као и начин утврђивања испуњености захтева за таксиметре.

Област примене

Члан 2.

Овај правилник примењује се на таксиметре у употреби који су уграђени у такси возила.

Значење појединих израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) таксиметар је уређај који ради заједно са генератором сигнала растојања и заједно са њим чини мерило које мери трајање вожње и израчунава пређено растојање на основу сигнала који шаље генератор сигнала растојања и израчунава и приказује цену вожње на основу израчунатог растојања и/или измереног трајања вожње;

2) цена вожње је укупан износ новца који се плаћа за вожњу, а који се заснива на фиксној накнади за почетак вожње и/или дужину вожње и/или трајање вожње. Цена вожње не обухвата додаток који се наплаћује за посебне такси услуге;

3) прелазна брзина је вредност брзине која се добије дељењем вредности тарифе према времену са вредношћу тарифе према растојању;

4) радни положаји представљају различите режиме рада у којима таксиметар испуњава неку од својих различитих функција. Дефинишу се показивањима: "слободан", "заузет" и "заустављен";

5) константа таксиметра k је величина која представља број импулса које мора примити таксиметар да би тачно показао пређено растојање од 1 km и изражава се у импулсима по километру;

6) константа возила w је величина која представља број импулса који је испоручен за погон таксиметра након пређеног растојања од 1 km и изражава се у импулсима по километру.

Други изрази који се употребљавају у овом правилнику, а нису дефинисани у ставу 1. овог члана, имају значење дефинисано Прилогом 9 Правилника о мерилима ("Службени гласник РС", број 3/18), нормативним документом OIML R21:2007 и законима којима се уређују метрологија и стандардизација.

Захтеви и утврђивање испуњености захтева

Члан 4.

Захтеви за оверавање таксиметара дати су у Прилогу 1 - Захтеви, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Методe мерења и начин испитивања таксиметара дати су у Прилогу 2 - Утврђивање испуњености захтева, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Оверавање

Члан 5.

Оверавање таксиметара обухвата:

- 1) преглед записника о усклађивању константе таксиметра k са константом возила w , идентификацију возила и проверу уградње таксиметра у такси возило;
- 2) визуелни преглед и проверу функционалности таксиметара на начин прописан у одељку 5. Прилога 2 овог правилника;
- 3) испитивање грешке таксиметра
 - по временском погону (протекло време);
 - по путном погону (пређено растојање);
- 4) проверу софтвера врши се само за таксиметре који су стављени у употребу у складу са Правилником о мерилима и за које је извршена оцена усаглашености у складу са тим правилником;
- 5) означавање (жигосање).

Таксиметри се оверавају појединачно. При оверавању таксиметара користи се опрема из одељка 1. Прилога 2 овог правилника, а следивост се обезбеђује у складу са одељком 2. Прилога 2 овог правилника.

Испитивања из става 1. овог члана спроводе се у референтним условима из одељка 3. Прилога 2 овог правилника.

Уколико се у поступку оверавања потврди да таксиметар испуњава прописане захтеве, таксиметар се жигосе у складу са законом којим се уређује метрологија и прописом донетим на основу тог закона.

Жигосање таксиметра врши се тако да није могуће извршити било какве измене које утичу на метролошке карактеристике таксиметра, без оштећења жига/жигова.

Члан 6.

Таксиметар се може оверавати само ако је за таксиметар издата исправа о одобрењу типа или извршено оцењивање усаглашености у складу са законом којим се уређује метрологија и подзаконским прописима донетим за његово спровођење.

Прелазне одредба

Члан 7.

Таксиметри који су до дана почетка примене овог правилника стављени у употребу, након почетка примене овог правилника, оверавају се уколико задовољавају захтеве овог правилника.

Даном почетка примене овог правилника престаје да важи Прилог 9, у делу који се односи на редовно и ванредно оверавање Правилника о мерилима ("Службени гласник РС", број 3/18).

Завршна одредба

Члан 8.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2025. године.

Број 110-00-112/2023-07

У Београду, 26. септембра 2023. године

Министар,
Слободан Цветковић, с.р.

ПРИЛОГ 1

ЗАХТЕВИ

1. Референтни услови

Таксиметар се испитује у следећим условима:

- Температура ваздуха: од $-25\text{ }^{\circ}\text{C}$ до $55\text{ }^{\circ}\text{C}$;
- Напон напајања: називни опсег напона напајања који је навео и одредио произвођач.

Референтни услови за испитивање таксиметара идентични су назначеним условима рада за таксиметре.

2. Највеће дозвољене грешке (НДГ)

НДГ таксиметра након уградње у такси возило су:

2.1. За таксиметре који су стављени на тржиште и/или употребу у складу са Правилником о мерилима ("Службени гласник РС", број 3/18) и за које је извршена оцена усаглашености у складу са тим правилником:

- за протекло време: 0,2%
- за пређено растојање: 2%.

2.2. За таксиметре који су стављени у употребу у складу са Правилником о метролошким условима за таксиметре ("Службени лист СФРЈ", број 9/85") и за које је издато уверење о одобрењу типа:

- за протекло време: 3%
- за пређено растојање: 3%.

3. Натписи и ознаке

На таксиметру се налазе следећи натписи и ознаке:

1) службена ознака типа из уверења о одобрењу типа мерила или знак усаглашености са бројем именованог тела и допунском метролошком ознаком;

2) назив произвођача, регистровани комерцијални назив или регистровани заштитни знак;

3) производна ознака (ознака основног типа);

- 4) серијски број;
- 5) година производње;
- 6) опсег вредности константе таксиметра k (може бити приказана и електронски/софтверски на дисплеју таксиметра);
- 7) идентификација софтвера (може бити приказана и електронски/софтверски на дисплеју таксиметра) - врши се само за таксиметре који су стављени у употребу у складу са Правилником о мерилима ("Службени гласник РС", број 3/18) и за које је извршена оцена усаглашености у складу са тим правилником;
- 8) остали релевантни подаци у погледу услова употребе таксиметра.

ПРИЛОГ 2

УТВРЂИВАЊЕ ИСПУЊЕНОСТИ ЗАХТЕВА

1. ОПРЕМА ЗА ИСПИТИВАЊЕ

Опрема за испитивање таксиметара у погледу њихове усаглашености са захтевима за оверавање, састоји се од:

- 1) референтне испитне стазе дужине најмање 1000 m;
- 2) секундомера или другог одговарајућег мерила времена;
- 3) помоћне опреме, уколико то поступак испитивања захтева.

Уместо референтне испитне стазе за испитивање таксиметара може се користити уређај са ваљцима.

Еталони и остала опрема који се користе за испитивање таксиметара су такви да проширена мерна несигурност испитног система (односно методе мерења) не сме бити већа од $1/3$ НДГ из одељка 2. Прилога 1 овог правилника.

2. СЛЕДИВОСТ

Еталони и опрема која се користи за испитивање таксиметара еталонирају се ради обезбеђивања следивости резултата мерења до националних или међународних еталона.

3. РЕФЕРЕНТНИ УСЛОВИ

Таксиметар се, осим ако поступак испитивања не предвиђа другачије, испитује у назначеним условима рада, након што је уграђен у такси возило.

4. ПРЕГЛЕД ЗАПИСНИКА И ПРОВЕРА УГРАДЊЕ

Уз захтев за оверавање таксиметра прилаже се и записник о уградњи, подешавању као и о усклађивању константе таксиметра (k) са константом возила (w), након уградње таксиметра у возило.

Записник, садржи податке, нарочито о:

- лицу које је извршило уградњу/подешавање таксиметра;
- датуму подешавања и усклађивања константе таксиметра са константом возила;
- возилу (модел, тип, димензије пнеуматика, регистарски број);
- таксиметру (службена ознака типа или број исправе о прегледу типа, серијски број);
- имаоцу, односно кориснику таксиметра/возила;
- тарифама;
- вредности константе таксиметра k ;
- вредности константе возила w .

Проверавају се подаци који се налазе у записнику, врши се идентификација возила и проверава исправност уградње таксиметра у возило према упутству произвођача.

5. ВИЗУЕЛНИ ПРЕГЛЕД И ПРОВЕРА ФУНКЦИОНАЛНОСТИ

Визуелним прегледом, односно провером функционалности проверава се општа функционалност и комплетност таксиметра којима се потврђује да нема видљивих оштећења која могу утицати на исправан рад.

Визуелним прегледом проверава се да ли су испуњени захтеви из одељка 3. Прилога 1 овог правилника.

Визуелним прегледом проверава се да ли је таксиметар у потпуности у складу са исправом о одобрењу типа односно актом о оцени усаглашености издатом за тај тип таксиметра.

6. ПОСТУПЦИ ИСПИТИВАЊА ТАКСИМЕТРА

6.1. Испитивање грешке таксиметра по временском погону (протекло време)

Испитивање се спроводи при било којој одабраној тарифи. Такси возило је у мировању. Секундомер се активира при првом скоку цене вожње након довођења таксиметра из радног положаја "слободан" у положај "заузет". Секундомер се зауставља након одређеног броја скокова цене вожње. Пореди се израчунато време потребно за посматрани број скокова цене вожње које зависи од тарифе (цена за 1 сат чекања) и време измерено секундомером. Разлика ова два времена мора бити мања од НДГ из одељка 2. Прилога 1 овог правилника.

Потребан број скокова цене вожње (време мерења) одређује се тако да је задовољен услов из става 3. одељка 1. овог прилога.

6.2. Испитивање грешке таксиметра по путном погону (пређено растојање)

Испитивање се спроводи при било којој одабраној тарифи. Таксиметар се укључи на почетку стазе пребацивањем из радног положаја "слободан" у положај "заузет". У тренутку скока цене вожње који одговара износу цене вожње за дату дужину стазе (нпр. за 1000 m) таксиметар се зауставља пребацивањем у положај "заустављен". Брзина кретања возила дуж испитне стазе мора бити већа од прелазне брзине.

Разлика између дужине испитне стазе и дужине измерене таксиметром мора бити мања од НДГ из одељка 2. Прилога 1 овог правилника.

7. ПРОВЕРА СОФТВЕРА

Провером софтвера таксиметра утврђује се да ли је законски релевантан софтвер у складу са софтвером наведеним у исправи о одобрењу типа односно акту о оцени усаглашености издатом за тај тип таксиметра (верзија софтвера, чексум).

Провера софтвера врши се само за таксиметре који су стављени у употребу у складу са Правилником о мерилима ("Службени гласник РС", број 3/18) и за које је извршена оцена усаглашености у складу са тим правилником.